

Aktuel Ældrepolitik maj 2022

Udspil fra regeringen om ekstra skattefri ældrecheck på 5.000 kr.

Regeringen spillede i slutningen af april ud med et forslag om en skattefri check på 5.000 kr. til modtagere af ældrecheck. Ældre Sagen har aldrig set noget skriftligt oplæg om forslaget, så vores kommentarer er alene baseret på det, der er refereret i pressen.

Udover en check til folkepensionister, der modtager ældrecheck, skulle der afsættes en pulje til førtidspensionister, og befordringsfradraget skulle hæves.

Vores holdning er, at det er glædeligt, at regeringen erkender behovet for at hjælpe fx pensionister med lav indkomst, der er hårdt ramt af den høje inflation og ikke har mulighed for at forbedre deres økonomiske situation.

Den konkrete udformning af forslaget er som sagt ikke kendt, men vi undrer os over, at det tilsyneladende er planen kun at udbetale en check til de folkepensionister, der modtager ældrecheck, og at der skal være tale om samme beløb på 5.000 kr. efter skat (svarende til ca. 8.000 kr. før skat), uanset om man modtager fuld eller reduceret ældrecheck. Det vil stille pensionister, der har en indkomst lidt over indkomstgrænsen for ældrecheck, dårligere end dem, der har en blot lidt lavere indkomst.

Hertil kommer, at der er folkepensionister, som ikke får ældrecheck, der også har en meget presset økonomi. Hvis der indføres et tilskud til førtidspensionister, kan der – med den fordeling, der lægges op til – være folkepensionister, som ikke får støtte, mens førtidspensionister med bedre økonomi muligvis kan få støtte.

Når det er sagt, vil en skattefri check på 5.000 kr. naturligvis kunne mærkes hos dem, der i dag modtager ældrecheck.

Der er i skrivende stund ikke umiddelbart et politisk flertal for regeringens udspil. Forhandlingerne er flyttet til forhandlingerne om en grøn skattereform. Det betyder formentlig, at der ikke kommer nogen afklaring før sommerferien. Derfor vil hjælpen – ligesom varmechecken – først udbetales til august eller september, hvis der overhovedet kommer en aftale. Ældre Sagen har opfordret politikerne til at komme

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

med en løsning, jf. vores åbne brev til partilederne og medlemmer af Finansudvalget af 18. maj 2022.

Anbefalinger fra Kommissionen for tilbagetrækning og nedslidning

Kommissionen for tilbagetrækning og nedslidning, der havde tidligere beskæftigelsesminister Jørn Neergaard i spidsen, udkom den 4. maj 2022 med deres rapport og anbefalinger.

Kommissionen anbefaler blandt andet:

- At der indføres en obligatorisk pensionsopsparing for personer, der ikke i forvejen indbetaler til pension eller kun indbetaler i et begrænset omfang.
- En lempeligere indeksering af folkepensionsalderen fra 2045.
- En udfasning af varmetillægget og nedslag i ejendomsværdiskatten, afskaffelse af mediechecken og forringelser af boligydelsen.
- Der foreslås et supplerende formueloft for ældrecheck på 2 mio. kr. for den samlede nettoformue.

Ældre Sagen er meget kritisk overfor de foreslåede forringelser af pensionisternes økonomi, som i høj grad vil ramme de økonomisk dårligst stillede.

Debat om folkepensionisternes økonomi

Det er fra forskellig side blevet fremført, at der ikke er ret mange ”fattige” folkepensionister forstået som folkepensionister, der ligger under den såkaldte ”lavindkomstgrænse”, der beregnes som 50 % af medianindkomsten.

I forbindelse med regeringens udspil til en ekstra skattefri ældrecheck på 5.000 kr. har Tænketanken CEPOS offentliggjort tal, der viser, at en enlig folkepensionist, der ikke modtager ATP eller har anden indkomst udover folkepensionen, har en månedlig indkomst på 14.400 kr. efter skat Beløbet er højere end ”lavindkomstgrænsen”. De 14.400 kr. forudsætter, at folkepensionisten modtager ca. 3.000 kr. i boligydelse om måneden.

I lighed med CEPOS har Kommissionen for tilbagetrækning og nedslidning fremført, at folkepensionister generelt ikke er fattige. CEPOS’ tal er et regneeksempel fra Finansministeriets Familietypemodel, som dækker ca. 1,5 % af folkepensionisterne. Der er dermed tale om et eksempel, der – som ministeriet selv fremhæver – ikke er generelt dækkende.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Der er ca. 100.000 folkepensionister, der har en månedlig indkomst under 14.400 kr. efter skat, og ca. 150.000 folkepensionister, der har en månedlig indkomst under 15.000 kr. efter skat.

Udover ovenstående har vi påpeget, at selvom de fleste folkepensionister har en økonomi over fattigdomsgrænsen, har de fleste folkepensionister en indkomst, der er beskeden sammenlignet med andre samfundsgrupper. Tre ud af fire pensionister ligger i den nederste halvdel af indkomstfordelingen i samfundet.

Politisk aftale om afskaffelse af modregning ved ekstra arbejde i velfærdssektoren for at hjælpe ukrainske flygtninge

Der blev den 9. maj 2022 indgået en bred politisk aftale om ikke at modregne social pension og efterløn på arbejdspladser, som varetager opgaver med fordrevne fra Ukraine.

Aftalen omfatter folke-, senior- og førtidspensionister og efterlønsmodtagere, der dermed ikke skal modregnes i pensionen eller efterlønnen på grund af egne eller en samlever/ægtefælles indtægter ved mer- eller overarbejde på arbejdspladser i velfærdssektoren, dvs. dagtilbuds-, skole-, social-, sundheds- og ældreområdet, som løser opgaver med fordrevne fra Ukraine. Hvis indtægten kommer fra ansættelse, der er påbegyndt den 17. marts 2022 eller senere, er hele indtægten fritaget modregning. Ordningen er midlertidig og vil løbe indtil den 1. januar 2023.

Overdødelighed på plejehjem

Ifølge SSI har der ad flere omgange været en vis overdødelighed blandt de ældste medborgere under coronaepidemien. En overdødelighed, der minder om niveauerne under en typisk influenzasæson. Senest i februar 2022 så man en overdødelighed for de ældste.

Denne overdødelighed kom samtidig med, at man åbnede samfundet op og besluttede ikke at give fjerde vaccinationsstik til alle personer over 85 år. Ældre Sagen har ad flere omgange påpeget det bekymrende i overdødeligheden, ligesom Ældre Sagen har påpeget vigtigheden af, at man fortsat husker hygiejne, afstand, test m.v.

Derudover har Ældre Sagen påpeget, at det er vigtigt løbende at tage stilling til effekterne ved et fjerde stik. Ældre Sagen har ikke de lægemiddelfaglige kompetencer

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

til at vurdere fordele og ulemper ved fjerde stik mod COVID-19. Efter at have set udviklingen i dødelighed i februar har Venstre bedt regeringen om en vurdering af, om det ville have haft en positiv effekt at tilbyde ældre et fjerde stik.

Overdødeligheden har normaliseret sig, og såvel influenza- som coronatilfælde er faldet drastisk.

Lige adgang til behandling

Ældre Sagen har påpeget det bekymrende i, at der er stor forskel fra kommune til kommune på, om en ældre kan få behandling af en sygeplejerske. I de ti kommuner, hvor der er længst mellem sygeplejerskerne, er der ansat 4,4 pr. 1.000 ældre borgere over 65 år, mens de ti kommuner med flest kan mønstre 10,5 sygeplejersker pr. 1.000 ældre.

Den store forskel i antallet af sygeplejersker er særlig problematisk, fordi mere og mere behandling flyttes ud i kommunerne. Dette skal ses i sammenhæng med, at sygeplejedækningen er tyndest i områder, hvor der bor mange ældre, og hvor der er en høj andel af mennesker med forskellige sygdomsmæssige udfordringer. Ældre Sagen har i den sammenhæng påpeget behovet for, at der indføres nationale, ensartede standarder for, hvilken pleje og behandling de ældre tilbydes ude i kommunerne, så der ikke er så store kommunale forskelle i ydelserne. Det er nødvendigt, i takt med at kommunerne skal overtage flere sygeplejeopgaver fra sygehusene. Ifølge en ny analyse fra Indenrigsministeriet er der en geografisk tendens til, at kommunerne i Jylland har flere sygeplejersker, mens kommunerne øst for Storebælt har færre. Også når det gælder SOSU-assistenter, varierer antallet af ansatte i kommunerne meget.

Generelt er antallet af kommunale sygeplejersker steget i perioden 2013-2021 med 13 %, og for SOSU-assistenter er stigningen mere afdæmpet med 6 %. Der er dog de seneste par år sket et generelt fald i antallet af både sygeplejersker og SOSU-assistenter.

Ifølge rapporten er det i mange kommuner svært at rekruttere og fastholde sygeplejersker og SOSU-assistenter. Ældre Sagen har derfor påpeget vigtigheden af, at man netop sikrer sygeplejersker i kommunerne for at forebygge indlæggelser og genindlæggelser blandt de ældre i kommunerne, da mange af indlæggelserne skyldes, at de ældre får fx blærebetændelse, dehydrering, forstoppelse, tryksår og knoglebrud.

Sundhedsministeren ser også med alvor på den nye analyse og rekrutterings-

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

problemerne og henviser til, at en ny Kommission for Robusthed i Sundhedsvæsenet skal være med til at sikre bedre rekruttering og fastholdelse af personale. Derudover varsler han en national kvalitetsplan med klare krav til kommunerne, som Ældre Sagen mange gange har efterspurgt. Dette bliver dog i første omgang for de kommunale akutfunktioner og borgere med kroniske lidelser som fx diabetes, KOL, hjerte-kar-sygdomme og en række muskel- og skeletlidelser. Der bliver således umiddelbart ikke kvalitetskrav for behandlingen af ældre mennesker med flere sygdomme og for opgaver i overgangen mellem sygehus og kommuner samt for pleje og behandling af ældre mennesker i kommunerne.

Stop medicinspild

Ældre Sagen arbejder sammen med Pharmadanmark, Danmarks Apotekerforening, Gigtforeningen og Lægeforeningen i 'Alliancen Stop Medicinspild' for at komme fejlmedicinering og medicinspild til livs.

Mange ældre mennesker har mange forskellige sygdomme og tager derfor ofte rigtig megen medicin. Faktisk er hver femte over 75 år i behandling med mindst fem forskellige lægemidler. For særligt svækkede ældre mennesker kan en forkert dosis have fatale konsekvenser. Medicinfejl er hvert år skyld i flere tusinde indlæggelser og desværre også dødsfald.

Ældre Sagen arbejder derfor for at få skabt en større medicinsikkerhed. Det er både i forhold til at sikre, at man får ordineret den rette medicin, at der er overblik over og ryddet op i ens medicin, og at der er de rette kompetencer hos de ansatte, der hjælper med at administrere mange ældres medicin. Medicinsikkerhed er imidlertid også et spørgsmål om at sikre, at man får den rette medicin derhjemme. Mange medicinrester kan være farlige for én selv, men også for andre i husstanden. Samler man til lager i medicinskabet, kan det blive svært at huske, hvad man skal tage, og hvad der ikke længere skal bruges eller er blevet for gammelt.

Derfor er Ældre Sagen gået med i en kampagne om, at ubrugt og udløbet medicin skal afleveres på apoteket, både af hensyn til miljøet, men også for ens egen sikkerhed. Kampagnen startede mandag den 16. maj 2022, hvor sundhedsministeren afleverede sine medicinrester på sit lokale apotek.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Bedre retssikkerhed for ældre og andre ved indførelse af en godtgørelsesordning

Rigsrevisionen afgav den 21. marts 2022 beretning til Folketinget om forvaltningen af handicapområdet. Rigsrevisionen har vurderet, at der er risiko for, at borgere ikke modtager den hjælp og støtte efter serviceloven, som der er ret til og behov for. I beretningen fremhæves fra ældreområdet, at kommunernes serviceniveau for hjemmehjælp i nogle situationer ikke har været i overensstemmelse med servicelovens regler og lighedsgrundsætningen.

I Ældre Sagen mener vi, at det er helt uacceptabelt, at det er gratis for kommunerne at undlade at give den nødvendige hjælp. Derfor har vi skrevet et debatindlæg sammen med tænketanken Justitia, FOA, Selveje Danmark, KFUM's Sociale Arbejdes Retshjælp og Scleroseforeningen, som alle er med i Retssikkerhedsnetværket. Vi mener, at vi ikke kan bryste os af at være en retsstat på den ene side, mens vi på den anden side lader hånt om menneskers rettigheder.

Vi foreslår derfor, at der indføres en godtgørelsesordning for velfærdstab. Med de nuværende regler kan kommunerne spare penge ved at træffe en forkert afgørelse eller ved at tage hjælp i hjemmet fra en svækket ældre. I den periode, hvor Ankestyrelsen behandler klagen, kan kommunen spare udgifter til hjælpen, da praktisk hjælp ikke kan gives med tilbagevirkende kraft.

I Retssikkerhedsnetværket er det vurderingen, at en godtgørelsesordning vil give et økonomisk plaster på såret via det eksisterende klagesystem. Ordningen kan samtidig virke præventivt, hvis det økonomiske plaster kombineres med offentliggørelse.

Udvidelse af velfærdsaftaler

Social- og ældreminister Astrid Krag forhandler i maj 2022 om udvidelse af velfærdsaftaler i form af omfattende frikommuneforsøg. Planerne om at iværksætte omfattende frikommuneforsøg kan betyde, at rettigheder efter serviceloven fjernes i de pågældende kommuner. Der er tale om regler, som ældre har haft i næsten 20 år, som en lovfæstet ret efter serviceloven.

I Ældre Sagen ønsker vi at værne om retssikkerheden for den enkelte og sikre både selvbestemmelse, og at der er klarhed og gennemsigtighed, så ingen udsættes for vilkårlige beslutninger i den enkelte kommune. Vi fastholder derfor den bekymring for

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

retssikkerheden, som vi i 2021 udtalte i forbindelse med hørings svar til velfærdsaftaleloven.

Derfor har Ældre Sagen i medier udtrykt bekymring for, at langt flere kommuner end de nuværende frikommuner fremover kan fjerne borgernes lovsikrede rettigheder efter serviceloven. Vi har udtalt, at det er uacceptabelt og meget svært at se, hvordan fjernelse af rettigheder skulle gøre ældreplejen bedre, eller hvordan regeringens planer skal komme ældre til gavn. I forvejen er der ældre, som ikke får den service fra kommunen, som de har krav på. Derfor er det også med til at skabe utryghed, at ældre ikke ved, om de fremover kan beholde den hjælp, de er glade for at modtage.